Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

25 юни 2020 година*

„Обжалване — Публична служба — Европейски парламент — Договорно нает служител — Членове 12а и 24 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз — Психически тормоз — Искане за съдействие — Право на изслушване — Отхвърляне на искането за съдействие — Член 41 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Обхват на съдебния контрол“

По дело C-570/18 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 10 септември 2018 г.,

HF, за която се явява A. Tymen, адвокат,

жалбоподател,

като другата страна в производството е

Европейски парламент, за който се явяват E. Танева и T. Lazian, в качеството на представители,

ответник в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев, председател на състава, T. von Danwitz и A. Kumin (докладчик), съдии,

генерален адвокат: H. Saugmandsgaard Øe,

секретар: V. Giacobbo-Peyronnel, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 ноември 2019 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 29 януари 2020 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: френски.

Решение

1 С жалбата си жалбоподателката иска да бъде отменено решение на Общия съд на Европейския съюз от 29 юни 2018 г., HF/Парламент (T-218/17, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, EU:T:2018:393), с което той отхвърля исканията ѝ, от една страна, за отмяна на решението на Европейския парламент от 3 юни 2016 г., с което органът, оправомощен да сключва договорите за назначаване от името на тази институция, отхвърля искането на жалбоподателката за съдействие, подадено на 11 декември 2014 г., и от друга, за обезщетение за вредите, които жалбоподателката твърди, че е претърпяла вследствие на нарушенията, допуснати от този орган при разглеждането на посоченото искане за съдействие.

2 С насрещната си жалба Парламентът иска от Съда да отмени обжалваното съдебно решение поради грешки при прилагане на правото, допуснати от Общия съд в точки 80, 81 и 123 от това решение, да отхвърли жалбата в първоинстанционното производство и да осъди жалбоподателката да заплати съдебните разноски.

Правна уредба

3 Член 12а от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз в редакцията му, приложима към фактите по спора (наричан по-нататък „Правилникът“), предвижда:

„1. Длъжностните лица се въздържат от всяка форма на психически или сексуален тормоз.

[…]

3. „Психически тормоз“ означава всяко непристойно поведение, осъществявано през определен период от време, многократно или систематично, и изразено чрез физически действия, писмено или устно, с жестове или други действия, извършени умишлено, които могат да уронят личността, достойнството или накърнят физическата или психологическата цялост на друго лице“.

4 Член 24 от този правилник гласи:

„Съюзът оказва съдействие на всяко длъжностно лице, по-специално в производства срещу всяко лице, отправящо заплахи, обиди или клеветнически действия или твърдения, или нападение срещу личността или имуществото, на които длъжностното лице или член от неговото семейство е подложено поради длъжността, която заема, или служебните му задължения.

Той дължи солидарно обезщетение на длъжностното лице за вредите, претърпени от него в такива случаи, доколкото длъжностното лице само не е причинило умишлено или с груба небрежност вреди и не е успяло да получи обезщетение от виновния“.

5 Съгласно член 90 от посочения правилник:

„1. Всяко лице, за което се прилага настоящия[т] правилник, може да сезира органа по назначаването с искане да вземе решение, което се отнася до него. Органът уведомява заинтересованото лице за взетото от него решение, както и за мотивите за него, в срок от четири месеца от датата на искането. Непроизнасянето в този срок се счита за мълчалив отказ, срещу който може да бъде подадена жалба по реда на следващия параграф.

2. Всяко лице, за което се прилага настоящият правилник, може да отнесе до органа по назначаването жалба срещу всеки акт, който нарушава неговите интереси, бил той под формата на решение на органа по назначаването или неприемането от негова страна на мярка, предвидена от настоящия правилник. Срокът за подаване на жалбата е три месеца […]

[…]

Органът по назначаването уведомява заинтересованото лице за взетото от него мотивирано решение в срок от четири месеца от датата на подаване на жалбата. Липсата на отговор след изтичане на този срок се счита за мълчалив отказ, който подлежи на обжалване по реда на член 91“.

Обстоятелствата по спора

6 Обстоятелствата по спора са изложени в точки 1—33 от обжалваното съдебно решение и могат да бъдат обобщени по следния начин.

7 Между 2005 г. и 2015 г. жалбоподателката, HF, работи в отдела за аудио-визуални материали на генерална дирекция „Комуникации“ на Европейския парламент съответно в качеството на служител със спомагателни функции, договорно нает или срочно нает служител.

8 С писмо от 11 декември 2014 г. до генералния секретар на Парламента (наричан по-нататък „генералният секретар“) с копия до председателя на Консултативния комитет по проблемите на тормоза и неговото предотвратяване на работното място (наричан по-нататък „Консултативният комитет“), до председателя на Парламента и до генералния директор на генерална дирекция (ГД) „Персонал“ към Генералния секретариат на Парламента (наричан по-нататък „генералният директор по персонала“), на основание член 90, параграф 1 от Правилника жалбоподателката подава искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника (наричано по-нататък „искането за съдействие“). Тя иска по-конкретно да бъдат предприети неотложни мерки за незабавната ѝ защита срещу предполагаемия извършител на тормоз върху нея, както и органът, оправомощен да сключва договори от името на Парламента (наричан по-нататък „ООСД“), да образува административно разследване за установяване на истинността на фактите.

9 В подкрепа на това искане жалбоподателката изтъква, че е жертва на психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника от страна на началника на отдела за аудио-визуални материали (наричан по-нататък „началник-отделът“). Този тормоз намирал израз в поведението и устните и писмените изявления на последния, по-специално на събранията на отдела.

10 С писмо от 4 февруари 2015 г. генералният директор по персонала информира жалбоподателката, че в нейна полза е наложена мярка за отдалечаване на началник-отдела, състояща се в преместването ѝ в отдела за програмата за посетители.

11 С писмо от 8 декември 2015 г. генералният директор по персонала уведомява жалбоподателката за намерението си да приеме искането ѝ за съдействие за неоснователно, по-специално след като Консултативният комитет е изслушал началник-отдела и четиринадесет други длъжностни лица и служители в отдела за аудио-визуални материали.

12 С писмо от 17 декември 2015 г. жалбоподателката иска да ѝ бъде предоставен докладът, който нарича „докладът от разследването“, изготвен от Консултативния комитет. Същото искане е отправено отново с писмо от 5 февруари 2016 г.

13 С писмо от 9 февруари 2016 г. генералният директор по персонала предоставя на жалбоподателката срок до 1 април 2016 г. да изложи писмено становище по намерението му да отхвърли искането за съдействие. Освен това отбелязва, че Консултативният комитет е изпратил само становище със заключение за липса на психически тормоз. В това отношение било нормално Консултативният комитет да не ѝ изпраща доклад, какъвто е посочен в член 14 от вътрешните правила относно тормоза, тъй като Консултативният комитет изготвял такъв доклад само в случаите, в които установи наличие на психически тормоз.

14 На 1 април 2016 г. жалбоподателката представя писмено становище, в което още веднъж заявява, че поведението на началника на отдела спрямо нея съставлява „психически тормоз“ по смисъла на член 12а от Правилника, и същевременно по-специално оспорва твърдението на генералния директор по персонала, че Консултативният комитет не е изготвил доклад по смисъла на член 14 от вътрешните правила относно тормоза, а е дал само становище. В това отношение тя твърди, че отказът на генералния директор по персонала да ѝ предостави пълните заключения на Консултативния комитет е в нарушение на правото ѝ на защита и лишава от полезно действие представеното от нея становище.

15 С решение от 3 юни 2016 г. генералният директор по персонала, действащ в качеството на ООСД, отхвърля искането за съдействие (наричано по-нататък „спорното решение“). В това решение той посочва по-специално че жалбоподателката е уведомена изчерпателно и подробно за мотивите, поради които на 8 декември 2015 г. я е информирал за намерението си да отхвърли искането за съдействие. Освен това според генералния директор по персонала, от една страна, жалбоподателката няма никакво субективно право да получи доклад от разследването, становище или протоколи от изслушването на свидетели, изготвени от Консултативния комитет. От друга страна, посоченият директор поддържа извода, изложен в писмото му от 8 декември 2015 г., и в резултат на това решава, че описаният от жалбоподателката случай не попада в обхвата на понятието „психически тормоз“ по смисъла на член 12а от Правилника.

16 На 6 септември 2016 г. жалбоподателката подава жалба по административен ред срещу спорното решение на основание член 90, параграф 2 от Правилника. В подкрепа на тази жалба по административен ред тя се позовава на нарушения на правото на защита, на член 41 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), на правото на изслушване и на принципа на състезателност, както и на нарушения в производството пред Консултативния комитет, на явни грешки в преценката, на нарушение на членове 12а и 24 от Правилника и на нарушение на задължението за съдействие и на задължението за полагане на грижа.

17 С решение от 4 януари 2017 г. генералният секретар в качеството на ООСД отхвърля посочената жалба по административен ред.

18 Що се отнася до оплакването на жалбоподателката, че ООСД не ѝ е изпратил доклада, изготвен от Консултативния комитет, и протоколите от изслушването на свидетелите, генералният секретар приема по-конкретно че с оглед на съдебната практика, произтичаща от решения от 11 юли 2013 г., Tzirani/Комисия (F-46/11, EU:F:2013:115), и от 23 септември 2015 г., Cerafogli/ЕЦБ (T-114/13 P, EU:T:2015:678), ООСД не е длъжен да изпрати тези документи на жалбоподателката по-специално тъй като в рамките на Парламента Консултативният комитет трябва да работи в условията на максимална поверителност и при опазване на тайна. За да се гарантира свободата на изразяване на всички участници, и по-специално на свидетелите, било невъзможно ООСД да изпрати на жалбоподателката споменатите документи.

19 Що се отнася до наличието в случая на „психически тормоз“ по смисъла на член 12а, параграф 3 от Правилника, генералният секретар приема, че „посочените от [жалбоподателката] действия като цяло видимо не съставляват непристойно поведение от страна на началник на отдела спрямо негов подчинен“.

Производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

20 На 12 април 2017 г. жалбоподателката подава в секретариата на Общия съд жалба, като иска, от една страна, отмяна на решението на Парламента от 3 юни 2016 г., с което ООСД отхвърля искането ѝ за съдействие, подадено на 11 декември 2014 г., и от друга, обезщетение за вредите, които смята, че е претърпяла вследствие на нарушенията, допуснати от този орган при разглеждането на посоченото искане.

21 В подкрепа на искането си за отмяна жалбоподателката изтъква три основания, а именно, първо, нарушение на правото на защита, на член 41 от Хартата, на правото на изслушване и на принципа на състезателност, второ, процесуални нарушения, и по-специално производството пред Консултативния комитет било неправомерно и пристрастно, и трето, явни грешки в преценката, нарушение на задължението за съдействие и на задължението за полагане на грижа, както и нарушение на членове 12а и 24 от Правилника.

22 В подкрепа на искането си за обезщетение жалбоподателката изтъква, че е претърпяла неимуществени вреди вследствие на допуснатите от ООСД нарушения при разглеждането на искането ѝ за съдействие. На това основание тя иска да ѝ бъде присъдено обезщетение в размер на 70 000 EUR. Освен това жалбоподателката претендира за допълнителна сума в размер на 20 000 EUR като обезщетение за неимуществени вреди, произтичащи от нарушенията, допуснати в производството по разследване, по-специално що се отнася до работата на Консултативния комитет. Според жалбоподателката ООСД по-специално е нарушил принципа на разумния срок при разглеждане на искането за съдействие.

23 С обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля жалбата като неоснователна в нейната цялост.

Искания на страните

Искания по жалбата

24 С жалбата си в настоящото производство жалбоподателката иска от Съда:

– да отмени обжалваното съдебно решение и съответно

– да уважи исканията ѝ, направени в първоинстанционното производство,

– да отмени спорното решение,

– да осъди Парламента да заплати обезщетение за претърпените от нея неимуществени вреди, оценени по справедливост на 90 000 EUR, и

– да осъди Парламента да заплати всички разноски по производствата пред двете инстанции.

25 Парламентът иска от Съда:

– да обяви жалбата за неоснователна и

– да осъди жалбоподателката да заплати съдебните разноски.

Искания по насрещната жалба

26 С насрещната жалба Парламентът иска от Съда:

– да отмени обжалваното съдебно решение,

– да се произнесе по съществото на спора, като отхвърли подадената в първоинстанционното производство жалба, и

– да осъди жалбоподателката да заплати съдебните разноски.

27 Жалбоподателката иска от Съда:

– да потвърди обжалваното съдебно решение, що се отнася до принципите, установени в точки 80, 81 и 123 от него,

– да отмени обжалваното съдебно решение в частта, в която се отхвърлят исканията ѝ, и съответно

– да уважи исканията ѝ, направени в първоинстанционното производство,

– да отмени спорното решение,

– да осъди Парламента да заплати обезщетение за претърпените от нея неимуществени вреди, оценени по справедливост на 90 000 EUR, и

– да осъди Парламента да заплати всички разноски по производствата пред двете инстанции.

По насрещната жалба

Доводи на страните

28 В подкрепа на насрещната си жалба Парламентът изтъква две основания, а именно, първо, грешка при прилагане на правото, която Общият съд е допуснал, като в точка 81 от обжалваното съдебно решение е приел, че тази институция е трябвало да предостави на HF становището на Консултативния комитет, и второ, грешка при прилагане на правото в точка 123 от обжалваното съдебно решение, доколкото Общият съд не се е ограничил до проверка за наличие на явна грешка в преценката.

29 Жалбоподателката оспорва тези доводи.

Съображения на Съда

30 Като начало следва да се припомни, че Съдът трябва да разглежда служебно всички въпроси, отнасящи се до допустимостта на подадената до него жалба или основанията по нея (вж. в този смисъл решение от 28 февруари 2008 г., Neirinck/Комисия, C-17/07 P, EU:C:2008:134, т. 38 и цитираната съдебна практика).

31 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, че съгласно член 56, първа и втора алинея от Статута на Съда на Европейския съюз окончателните решения на Общия съд подлежат на обжалване пред Съда от всяка страна, чиито искания са изцяло или частично отхвърлени.

32 От друга страна, съгласно член 178, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда исканията в насрещната жалба трябва да са за отмяна, изцяло или частично, на съдебния акт на Общия съд.

33 В конкретния случай, както отбелязва по същество генералният адвокат в точка 37 от заключението си, след като Общият съд е отхвърлил жалбата на жалбоподателката и съответното ѝ искане за отмяна на спорното решение, не може да се приеме, че исканията на Парламента са били отхвърлени.

34 Тъй като с двете основания по насрещната жалба всъщност се цели само заместване на мотивите, що се отнася до анализа, извършен от Общия съд в точки 80, 81 и 123 от обжалваното съдебно решение, то те не може да бъдат приети (вж. в този смисъл решение от 27 март 2019 г., Canadian Solar Emea и др./Съвет, C-236/17 P, EU:C:2019:258, т. 75 и цитираната съдебна практика).

35 От това следва, че двете основания по насрещната жалба трябва да бъдат отхвърлени като недопустими.

36 Що се отнася до искането на Парламента относно присъждането на съдебните разноски, достатъчно е да се припомни, че съгласно член 58 от Статута на Съда на Европейския съюз размерът на присъдените разноски или страната, на която се възлагат, не подлежат на отделно обжалване. След като обаче двете основания по насрещната жалба са недопустими, това искане на Парламента не може да бъде уважено.

37 С оглед на изложените по-горе съображения насрещната жалба трябва да бъде отхвърлена в нейната цялост.

По главната жалба

38 Жалбоподателката излага три основания в подкрепа на жалбата си. Първото основание е нарушение на правото на изслушване, закрепено в член 41, параграф 2, буква а) от Хартата. Второто основание е нарушение на член 41, параграф 1 от Хартата и на задължението на Общия съд за мотивиране, както и изопачаване на материалите по преписката и на доводите на жалбоподателката. Третото основание е нарушение на член 31, параграф 1 от Хартата, член 12а, параграфи 1 и 3 и член 24 от Правилника.

Доводи на страните

39 Според жалбоподателката, на първо място, Общият съд е нарушил член 12а, параграфи 1 и 3 от Правилника, както и член 24 от него, като в точки 84 и 85 от обжалваното съдебно решение е взел предвид само една от целите на разглеждането на искането за съдействие, а именно да се възстанови спокойната атмосфера в съответния колектив, без да отчита друга от тези цели, при все че тя е припомнена в точка 83 от това съдебно решение, а именно ефективното прилагане на забраната на всяка форма на психически тормоз.

40 На второ място, обжалваното съдебно решение било опорочено поради липса на мотиви и противоречие, доколкото Общият съд приел, че протоколите от изслушването на свидетелите не трябва да се предоставят на жалбоподателката, за да се запази анонимността на тези свидетели. Всъщност, макар в точка 80 от обжалваното съдебно решение Общият съд да уточнил, че становището на Консултативния комитет може да бъде изготвено в неповерителен вариант при зачитане на анонимността на свидетелите, Общият съд не взел отношение по този въпрос, що се отнася до протоколите от изслушването. Така, без да дава обяснение, Общият съд не приложил едни и същи критерии към двата документа, що се отнася до въпроса дали могат

да бъдат предоставени. Общият съд също така изложил противоречиви съображения, доколкото не взел предвид възможността за анонимизация на протоколите от изслушването на свидетелите, макар целта да се гарантира анонимността на свидетелите да се прилага както във връзка с предоставянето на становището на Консултативния комитет, така и на въпросните протоколи от изслушването.

41 Според жалбоподателката изтъкнатите от нея нарушения в точки 83—85 от обжалваното съдебно решение са довели до това Общият съд да постанови, че протоколите от изслушването на свидетелите не е трябвало да ѝ бъдат предоставяни, преди тя да представи становище, поради което Общият съд е нарушил член 41, параграф 2, буква а) от Хартата, както и правото ѝ да бъде изслушана.

42 На трето място, жалбоподателката изтъква по същество, че в точка 89 от обжалваното съдебно решение Общият съд имплицитно, но несъмнено приема, че правото ѝ на изслушване не е било гарантирано, като признава, че за да се произнесе по искането за съдействие, ООСД е имал нужда от протоколите от изслушването като допълнение към лаконичното становище на Консултативния комитет.

43 На четвърто място, жалбоподателката счита по същество, че макар в точка 90 от обжалваното съдебно решение Общият съд да приема, че тя е представила в хода на съдебната фаза нови, основани на протоколите от изслушването доводи, които могат да доведат до различен резултат, що се отнася до изхода от разглеждането на искането за съдействие, той постановява, че не е налице нарушение на правото на изслушване. Според жалбоподателката този извод на Общия съд се основава на погрешната предпоставка, че протоколите от изслушването не е трябвало да ѝ бъдат предоставени.

44 В отговор Парламентът поддържа по същество, че трябва да се приеме, че не е налице първото основание.

45 Той смята, на първо място, че съгласно член 41, параграф 2, буква б) от Хартата правото на изслушване може законосъобразно да бъде ограничено с оглед на запазване на поверителността.

46 В това отношение Парламентът уточнява, че е абсолютно необходимо да се осигури поверителността на свидетелските показания в административните разследвания не само по отношение на предполагаемия извършител на тормоза, но и на подалото оплакване лице, за да се гарантира свободата на изразяване на свидетелите. Всъщност, от една страна, евентуалното премахване на поверителността, по-специално в хода на съдебното производство, би могло да възпрепятства провеждането на неутрални и обективни разследвания, за които безрезервно да допринесат лица, призовани да се явят доброволно, за да бъдат изслушани като свидетели. От друга страна, поверителността предоставя гаранции на свидетелите, защото по този начин им се гарантира, че срещу тях няма да бъдат предприети ответни мерки или че няма да бъдат подложени на натиск от страна на засегнатите лица.

47 Парламентът добавя, че в съответствие с вътрешните му правила в тази област председателят на Консултативния комитет гарантира на свидетелите, че показанията им ще останат поверителни.

48 На второ място, Парламентът отбелязва, че целта за възстановяване на спокойната атмосфера в колектива допълва и е неразривно свързана с тази за прекратяване на тормоза. Следователно неспазването на поверителността може потенциално да породи конфликти в службата, като поднови евентуални вражди в колектива. Поради това жалбоподателката не може да твърди, че Общият съд не е взел предвид втората от тези цели.

49 На трето място, Парламентът подчертава, че анонимизацията на изслушването, а именно заличаването на имената на свидетелите, не е достатъчно, за да се гарантира невъзможността да се установи самоличността на лицето, което дава свидетелски показания, тъй като самоличността на свидетеля може да бъде установена и чрез засичане на информацията, и по-специално чрез самите факти, които удостоверява.

50 На четвърто място, Парламентът поддържа, че на жалбоподателката е била предоставена пълна възможност да упражни правото си да бъде изслушана на основание член 41 от Хартата на 1 април 2016 г., тъй като на тази дата е получила уведомление за мотивите, поради които администрацията възнамерява да отхвърли искането ѝ за съдействие. В този контекст Парламентът припомня, че според съда на Съюза в областта на съдействието в случай на тормоз лицето, подало искането за съдействие, не се ползва с толкова широка правна защита колкото предоставяната в рамките на правото на защита, но се ползва с правото на изслушване по член 41, параграф 2, буква а) от Хартата, за да бъде спазено правото на добра администрация.

51 Следователно правилното тълкуване на член 41 от Хартата било в смисъл, че жалбоподателката има право да ѝ бъдат предоставени само мотивите, поради които администрацията възнамерява да отхвърли искането ѝ за съдействие, но не и да получи всички документи, изготвени в рамките на разглеждането на това искане. От това следвало, че жалбоподателката не можело да получи достъп до протоколите от изслушването във връзка с упражняването на правото ѝ да бъде изслушана.

52 На пето място, що се отнася до възражението на жалбоподателката срещу точка 90 от обжалваното съдебно решение, Парламентът го счита за неотносимо, тъй като във всички случаи жалбоподателката не може да има достъп до свидетелски показания, които по естеството си са поверителни. Дори да се предположи, че жалбоподателката има такова право, Парламентът счита, че тя не е изтъкнала никакъв нов довод, който би могъл да се отрази на решението на генералния директор по персонала от 3 юни 2016 г., с което се отхвърля искането за съдействие.

Съображения на Съда

53 По първото основание жалбоподателката по същество упреква Общия съд в нарушение на правото на изслушване, гарантирано в член 41, параграф 2, буква а) от Хартата, доколкото е приел, че отказът да ѝ бъде предоставен достъп до изготвените от Консултативния комитет протоколи от изслушването на свидетелите, преди да бъде прието спорното решение, не е в противоречие с тази разпоредба.

54 На първо място, следва да се отбележи, че жалбоподателката действително е била изслушана от ООСД въз основа на писмото от 8 декември 2015 г., в което са изложени мотивите, поради които генералният директор по персонала възнамерява да отхвърли искането ѝ за съдействие. Жалбоподателката обаче не е разполагала нито със становището на Консултативния комитет, нито с протоколите от проведените от този комитет изслушвания, за да представи становище по мотивите, изтъкнати от ООСД в това писмо с оглед на отхвърлянето на искането за съдействие.

55 На второ място, както припомня Общият съд в точки 73 и 74 от обжалваното съдебно решение, след като в спорното решение се отхвърля искането за съдействие и поради това се стига до извода за липса на психически тормоз, то това решение представлява предприета срещу жалбоподателката индивидуална мярка, която има неблагоприятни последици за нея по смисъла на член 41, параграф 2 от Хартата.

56 На трето място, следва да се уточни, че в рамките на производство като настоящото лицето, което твърди, че е жертва на тормоз, може да се позове на правото да бъде изслушано на основание на принципа на добра администрация. Действително съгласно параграф 1 от член 41 от Хартата („Право на добра администрация“) всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани от институциите и органите на Съюза безпристрастно, справедливо и в разумен срок.

57 Впрочем член 41, параграф 2 от Хартата гласи, че правото на добра администрация включва по-специално правото на всяко лице да бъде изслушвано, преди срещу него да бъде предприета индивидуална мярка, която би имала неблагоприятни последици за него, правото на достъп на всяко лице до документите, които се отнасят до него, като се зачитат легитимните интереси, свързани с поверителността и професионалната и служебна тайна, както и задължението на администрацията да мотивира своите решения.

58 По-конкретно правото на изслушване гарантира на всяко лице възможността да изрази надлежно и ефективно становището си в хода на административното производство и преди приемането на всяко решение, което може да засегне неблагоприятно интересите му (вж. решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 53).

59 Ето защо Съдът трябва да провери дали Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точки 82—87 от обжалваното съдебно решение е приел, че правото на изслушване не включва задължението на жалбоподателката да се предоставят протоколите от изслушването на свидетелите, преди да бъде прието спорното решение. В това отношение Общият съд счита, че по принцип, за да се гарантира ефективното прилагане на забраната на всяка форма на психически тормоз на работното място, администрацията може да предвиди възможността на свидетелите, приели да дадат показания относно спорните факти в случай на твърдение за тормоз, да се гарантира, че показанията им ще останат поверителни по отношение както на предполагаемия извършител на тормоза, така и на предполагаемата жертва.

60 Съдът вече е приел, че в рамките на спор относно тормоз, засягащ европейски длъжностни лица, лицето, подало жалба за тормоз до дирекцията по персонала, има право, за да може да изрази надлежно становище пред съответната институция, преди последната да вземе решение, да получи поне резюме на изявленията на обвиненото в тормоз лице и на различните свидетели, изслушани в производството по разследване, като при предоставянето на това резюме трябва евентуално да се спази принципът на поверителност. Съдът посочва, че това е така, доколкото тези изявления са били използвани в доклада, който е предоставен на органа, взел решение да не предприема никакви действия по жалбата, и съдържа препоръките, на които последният е основал решението си (вж. в този смисъл решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 57).

61 В случая от точки 80 и 89 от обжалваното съдебно решение следва, че за да се произнесе по искането за съдействие, ООСД е разполагал не само със становището на Консултативния комитет, но и с протоколите от изслушването на свидетелите, които дават цялостна и подробна представа за това, което действително се е случило, както и за начина, по който то се възприема от отделните членове на персонала в разглеждания отдел.

62 Както отбелязва генералният адвокат в точка 62 от заключението си, тъй като протоколите от изслушването са взети предвид от ООСД при приемането на спорното решение, жалбоподателката е трябвало да има възможност да вземе отношение по тях. Следователно, за да може надлежно да представи становище, жалбоподателката е имала право да получи поне резюме както на становището на Консултативния комитет, така и на протоколите от изслушването на свидетелите, доколкото ООСД е основал спорното решение на тези документи.

63 Тези документи обаче е трябвало да бъдат предоставени на жалбоподателката, като бъде спазен легитимният интерес от поверителност, който следователно трябва да бъде претеглен с правото на изслушване (вж. в този смисъл решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 57).

64 В точка 83 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че администрацията може да предвиди възможността на свидетелите, изслушвани в рамките на разследване, да се гарантира, че показанията им ще останат поверителни.

65 При все това тази свобода, предоставена на администрацията, не е непременно несъвместима със зачитането на правото на лицето, повдигнало обвинения в тормоз, да бъде изслушано.

66 Всъщност, за да се осигури поверителността на свидетелските показания и осъществяването на преследваните с нея цели, като същевременно се гарантира, че жалбоподателят е надлежно изслушан, преди да бъде прието неблагоприятно за него решение, може — както подчертава генералният адвокат в точка 71 от заключението си — да се използват някои техники, например анонимизацията, и дори представянето на същността на свидетелските показания в обобщен вид, или пък заличаването на определени части от съдържанието на показанията (вж. в този смисъл решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 59).

67 Общият съд обаче приема, че ООСД не е нарушил правото на жалбоподателката да бъде изслушана, като е отказал да ѝ предостави протоколите от изслушването на свидетелите преди приемането на спорното решение, без да провери дали е възможно зачитането на легитимния интерес от поверителност да бъде съвместен с това право.

68 Освен това следва да се подчертае, че техники като посочените в точка 66 от настоящото решение действително са били използвани в хода на производството пред Общия съд, който разпорежда на Парламента да предостави анонимизиран вариант на съответните протоколи, в който са заличени някои части.

69 Ето защо, както отбелязва генералният адвокат в точка 76 от заключението си, Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като не е констатирал, че е в противоречие с изискванията по член 41 от Хартата фактът, че жалбоподателката не е получила показанията на различните свидетели поне в анонимизиран вид под формата на резюме и не е била изслушана по тях, поради което не ѝ е била предоставена възможност да изрази надлежно становище по съдържанието им, преди генералният директор по персонала да приеме спорното решение, което има неблагоприятни последици за нея.

70 Видно от изложеното по-горе, следва да се приеме, че е налице първото основание по главната жалба, и вследствие на това да се отмени обжалваното съдебно решение в неговата цялост, без да е необходимо да се разглеждат останалите доводи, изтъкнати от жалбоподателката в рамките на това основание, нито останалите основания по главната жалба.

По жалбата пред Общия съд

71 Съгласно член 61, първа алинея, второ изречение от Статута на Съда на Европейския съюз, ако последният отмени решението на Общия съд, той може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това.

72 Трябва да се припомни обаче, че съгласно установената съдебна практика нарушение на правото на защита, и в частност на правото на изслушване, налага отмяна на взетото в съответното производство решение само ако при липсата на това нарушение производството би довело до друг резултат (решения от 10 септември 2013 г., G. и R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, т. 38 и от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 76).

73 Както следва от точка 69 от настоящото решение, в случая е налице нарушение на член 41 от Хартата, доколкото жалбоподателката не е получила показанията на различните свидетели поне в анонимизиран вид под формата на резюме и не е била изслушана по тях, поради което не ѝ е била предоставена възможност да изрази надлежно становище по съдържанието им, преди генералният директор по персонала да приеме спорното решение, което има неблагоприятни последици за нея. Както обаче отбелязва генералният адвокат в точки 121—123 от заключението си, тази липса на предоставяне съставлява нарушение, което неминуемо е засегнало както становището на Консултативния комитет, така и спорното решение. Всъщност, ако на жалбоподателката бе предоставена възможност да бъде надлежно изслушана, тя е можело да убеди генералния директор по персонала, че е възможно за фактите и различните обстоятелства от контекста да бъде направена различна констатация, определяща за това решение, и че на тях трябва да се придаде друга тежест.

74 Следователно не може да се изключи възможността генералният директор по персонала да приеме благоприятно за жалбоподателката решение по искането ѝ за съдействие.

75 Ето защо спорното решение следва да бъде отменено.

76 Що се отнася до искането на жалбоподателката за обезщетение за претърпените от нея вреди, следва да се отбележи, че отмяната на спорното решение е подходящо обезщетение за всички неимуществени вреди, които тя може да е претърпяла в случая.

77 Следователно искането за обезщетение за тези неимуществени вреди е лишено от предмет и няма основание за произнасяне по този въпрос (вж. в този смисъл решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ, C-558/17 P, EU:C:2019:289, т. 81).

78 При това положение искането на жалбоподателката за обезщетение за претърпените от нея вреди трябва да бъде отхвърлено.

По съдебните разноски

79 Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е основателна и Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноски.

80 Съгласно член 138, параграф 1 от този правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от същия, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

81 Тъй като Парламентът е загубил делото по основната част от исканията си, той следва да бъде осъден да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и разноските, направени от жалбоподателката както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване, съгласно искането на последната.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) **Отменя решение на Общия съд на Европейския съюз от 29 юни 2018 г., HF/Parlement (T-218/17, EU:T:2018:393).**

2) **Отменя решението на генералния директор по персонала на Европейския парламент, действащ в качеството на орган, оправомощен да сключва договорите за назначаване от името на тази институция, от 3 юни 2016 г., с което се отхвърля искането за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз, подадено от HF.**

3) **Отхвърля жалбата в останалата ѝ част.**

4) **Осъжда Европейския парламент да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и разноските, направени от HF както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване.**

Подписи